

Voor de architectenbureaus van morgen

HET EFFECT VAN DE BNA ARCHITECT

Dat niet alleen de bouw onze branche een economische boost geeft, onderstreept deze BNA ZIET. U, architect, kunt op vele vlakken uw meerwaarde munten. Zo leest u op de volgende pagina's hoe architecten creatieve meerwaarde bieden bij urgente maatschappelijke issues: de vluchtelingencrisis leidt tot een nog grotere woningnood - collectieve kracht in optima forma. Architecten Maaïke Westinga en Johan Loeffen vertellen over hun ervaringen als vliegende brigade van de Sense of Belonging-taskforce, die gemeenten en wooncorporaties helpt oplossingen te vinden voor hun 'noodtoestand'.

In het verlengde hiervan verkennen ze met BNA-voorzitter Nathalie de Vries en BNA-directeur Fred Schoorl hoe de #SoB-taskforce concreet kan bijdragen aan duurzame oplossingen. Feit is dat de gemeentes en woningcorporaties met hun handen in het haar zitten, het doorstromingssysteem vastloopt en niemand een snel antwoord heeft op wat De Vries kenmerkt als een 'ruimtelijk vraagstuk'. Hoogste tijd dus voor een nieuwe aanpak. "Heel veel oude bouwbesluitregels moeten en kunnen overboord."

Ook interessant voor zowel architecten als bestuurders: het interview op pagina 5 met de Rotterdamse wethouder Maarten Struijvenberg over de vastgoedwaarde van architectuur en gebiedsontwikkeling. Meer toeristen, gentrificatie en buitenlandse bedrijven die kiezen voor de 'Europese stad van 2015'. Struijvenberg neemt ons mee naar het Cambridge Innovation Center, dat voor haar Europese hoofdkantoor het Groothandelsgebouw uitkoos, in het bijzonder bedrijvig 'Central District'.

Speciale aandacht is er voor de maatschappelijke meerwaarde van architecten in de BNA-onderzoeken. We nemen u mee naar de Zaancorridor (pagina 8) en de Grebbedijk (pagina 12). In beide onderzoeken zorgen de creatieve en strategische skills van architecten voor kansrijke oplossingen. Wat ondernemingszin betreft is ook het marktkansen-verhaal over Afrika (pagina 10) een aanrader. Rest na pagina 16 de vraag: welke meerwaarde gaat u munten, voor uzelf, uw opdrachtgever of voor uw medemens?

COLLECTIEVE KRACHT

02

WONINGNOOD SCHREEUWT OM DENKKRACHT

SENSE OF BELONGING:
ARCHITECTEN-TASKFORCE
IN ACTIE

VASTGOEDWAARDE

05

ROTTERDAM VERDIENT HET

**WETHOUDER MAARTEN
STRIJVENBERG:**
"ARCHITECTUUR GENEREERT
ECONOMISCHE SPIN OFF"

MAATSCHAPPELIJKE MEERWAARDE

12

VORMGEVEN AAN DE DIJKEN VAN MORGEN

**JOHAN BLOKLAND
EN ROB ABEN:**
"DE VOLKSDIJK MOET TERUG"

FRED SCHOORL

BNA-directeur

Planoloog en geograaf

Lid bestuur MKB
NederlandLid bestuur Federatie
Dutch Creative Industries

Fotografie: Ineke Oostveen

MAAIKE WESTINGA

Architect en directeur
TenBrasWestingaBekende projecten:
Stadsschouwburg
Amsterdam en Het
Energiehuis in DordrechtGastdocent Academie van
Bouwkunst Maastricht
(2011)Studeerde architectuur
aan de TU in Delft

NATHALIE DE VRIES

Architect, stedenbouwer
en mede-oprichter van
MVRDV

Sinds 2015 voorzitter BNA

Professor Baukunst
Kunstakademie van
DüsseldorfRaad van Toezicht van
het Groninger MuseumStudeerde architectuur
aan de TU in Delft

JOHAN LOEFFEN

Architect bij KAW
ArchitectenArchitectuur gestudeerd
aan de TU DelftTaskforce-lid Sense of
BelongingWONINGNOOD
SCHREEUWT
OM CREATIEVE
DENKKRACHT

De maatschappelijke meerwaarde van de architect kan het verschil maken, zeker als deze collectief wordt ingezet. Een gesprek met BNA-voorzitter Nathalie de Vries, initiatiefnemer en BNA-directeur Fred Schoorl, Johan Loeffen en Maaïke Westinga, architecten en taskforce-leden van collectieve krachtplatform Sense of Belonging (#SoB) dat BNA spontaan oprichtte toen de vluchtelingen crisis uitbrak. **“Dit is een ruimtelijk vraagstuk dat schreeuwt om een nieuwe aanpak.”**

Het CBS maakte onlangs bekend dat op langere termijn honderdduizenden extra huizen nodig zijn, mede vanwege de toestroom van asielmigranten, maar vooral vanwege het groeiend aantal alleenstaande 65-plussers. “Probleem is”, trapt Maaïke Westinga af, “dat de sociale huurmarkt op slot zit. In heel Nederland daalt het aanbod, terwijl de komende jaren huisvesting nodig is voor tien-duizenden zogenoemde vergunninghouders. We moeten dus niet als een gek goedkope wooncontainers gaan ontwerpen, maar proberen het huurmarktsysteem te innoveren.”

Taskforce: resultaatgericht samenwerken
Vanuit die urgente opgave helpt #SoB als taskforce bestaande uit initiatieven te realiseren door de inzet van de creatieve kracht van architecten. De oproep die BNA najaar 2015 deed, resulteerde in tientallen aanmeldingen van zowel architecten als ‘vragers’. Schoorl: “Dat was een enorme opsteker, we hebben toen meteen een kick-off georganiseerd en werksessies met vragers. Momenteel spelen er twaalf casussen, verspreid door heel Nederland. Het zijn vooral gemeenten en woningcorporaties die onze creatieve hulp inroepen.”

Voorbeeld: een gemeente in de regio Utrecht die vijftig vergunninghouders moet opvangen. Schoorl: “De burgemeester wenste een ‘kwaliteitsrijke oplossing’. Dat vond ik bemoedigend: meestal hoor je dat het snel, goedkoop en tijdelijk moet zijn. Kwaliteit en sober kan samengaan.” Niet veel later was de wens ingehaald door de werkelijkheid, ontdekte Westinga tijdens een werksessie met de betrokken partijen. “De woningcorporatie maakte zich zorgen omdat ze te weinig sociale huurwoningen heeft om te kunnen helpen, en de wachtlijsten zijn lang. Leegstaande kantoren waren niet beschikbaar in de gemeente, en aansluiten bij een ontwikkeling van de daar geplande woonwijk ging niet meer, want de aanbesteding liep al en lag al bij de ontwikkelende partijen. Voor de workshop kregen Rik Bakker (red: van Inbo) en ik vervolgens heel concreet de vraag of we voor een specifiek stuk weiland even een concrete invulling konden bedenken. Al met al was dat eerlijk gezegd een koude douche, de oplossing was als het ware al gevonden, terwijl we onszelf hadden aangeboden als meedenkers. Maar erger nog: door de vluchtelingen op een apart weiland te plaatsen, faciliteer je buitensluiting.”

“Als een langetermijnoplossing, gebaseerd op inclusiviteit, niet haalbaar is, laten we dan toch in ieder geval proberen ‘kwaliteit van leven’ te borgen op dat stuk weiland, ook al is het tijdelijk”

“Al die oude bouwregels zitten als ‘gestolde tijd’ nieuwe oplossingen in de weg”

Kwaliteit van leven

Inmiddels vinden er vervolggesprekken plaats met de burgemeester en wethouder om alsnog ‘kwaliteitsrijke’ oplossingen te onderzoeken. Westinga: “Als een langetermijnoplossing, gebaseerd op inclusiviteit, niet haalbaar is, laten we dan toch in ieder geval proberen ‘kwaliteit van leven’ te borgen op dat stuk weiland, ook al is het tijdelijk. Dat voorkomt verspilling.”

De Vries knikt bevestigend: “Als hands-on-oplossingen nodig zijn, dan zijn wij architecten ook in staat om snel te handelen. Maar de essentie van #SoB is en blijft dat we geloven in hoogkwalitatieve ruimtelijke oplossingen. Met een mooi woord: pre-concurrentieel. De taskforce-architecten zijn dus geen opdrachtnemers maar partners.”

Schoorl: “Goed dus dat er zo snel mogelijk een ‘schetsboek’ komt waarin we zowel goede oplossingen als ideale werkwijzen bundelen. De huidige casussen leveren een schat aan kennis, ervaring en ideeën op, met name op het vlak van overkoepelende structuren. Tezamen vormen ze een handreiking aan de gemeentes en woningcorporaties die met hun handen in het haar zitten.”

Lef tonen, taboes doorbreken

Wethouders die dit artikel lezen: heeft u al geïnventariseerd wat er aan leegstaand vastgoed in uw gemeente beschikbaar is

en wie de eigenaren zijn? Wat Westinga betreft doet elke gemeente zo snel mogelijk een dergelijke inventarisatie, gebaseerd op kansen in plaats van beperkingen. “De angst regeert, men is op voorhand bang voor boze burgers en kritische media. Zaak is dus om de antwoorden te vinden op de vragen die achter die boosheid en kritiek schuilen. Zorg dat je als gemeente kennis van zaken hebt, en durf om advies te vragen, niet alleen aan ons, maar ook aan projectontwikkelaars en bewoners. Anders blijf je achter de feiten aanlopen.”

Schoorl vult aan: “Niemand heeft vooralsnog de wijsheid in pacht, wij ook niet. Daarom is het cruciaal dat we de krachten bundelen. Nederland is zo’n gereguleerd land, dat dit ons in tijden van crisis parten speelt. We moeten leren flexibeler om te gaan met ruimte, bouwbesluiten en al die regels die als ‘gestolde tijd’ oplossingen voor de nieuwe werkelijkheid in de weg zitten. Net als bij de Crisis- en Herstelwet, toen werden veel oude regels overboord gegooit.”

De nieuwe werkelijkheid: tienduizenden vergunninghouders krijgen dit jaar een eerste verblijfsvergunning voor vijf jaar. De Vries: “Maak de nieuwe huizen flexibel van opzet, zodat je ze over vijf jaar desgewenst kunt omvormen tot gezinswoningen. In het verlengde hiervan: we moeten woningen durven maken die aansluiten op de budgetten van de

beoogde bewoners. Er rust nog steeds een taboe op die benadering, merk ik.”

Alliedrie zien veel koudwatervrees bij woningcorporaties en gemeentes, maar het is ook een kwestie van ‘learning by doing’. Schoorl: “Het andere uiterste is dat de onrust in je dorp of stad groeit omdat je niets doet.” Westinga vult graag aan met een praktisch voorbeeld: “Als je nu vanwege de geboden haast naar chalets grijpt, leg dan in ieder geval een duurzame infrastructuur aan: nuts, leidingen, wegen. Dan kun je er later alsnog goed gebouwde woningen op plaatsen.”

Social engineering

Goed beschouwd, aldus Schoorl, gaat deze opgave over social engineering en het sleutelen aan ontwerpcondities, zodat de basale economische wetten van de woningbouw worden omzeild. Johan Loeffen, architect bij KAW (Koöperatieve Architecten Werkplaats), is net als Maaïke Westinga #SoB-taskforce-lid en geeft vanuit die rol workshops. Zoals in Katwijk, op verzoek van woningcorporatie Dunavie. Ook daar is de wachtlijst lang en volstaat het huidige doorstromingssysteem niet. Loeffen: “Wat in Katwijk gebeurt, naar elkaar kijken, is exemplarisch voor veel gemeentes. De gemeente vindt dat de woningcorporatie de opvang moet oplossen, en de woningcorporatie vindt dat de gemeente haar regels en

“Kijkend naar de schaal van het probleem, denk ik dat het systeem moet worden uitgebreid met een aanvullend, flexibel aanbod, passend binnen de wetgeving”

FLORIS ALKEMADE

Rijksbouwmeester sinds 2015

Projectarchitect (1989) en partner (2001) bij OMA tot 2008

Gastprofessor aan de Universiteit van Gent sinds 2004

Eigen bureau sinds 2008: Floris Alkemade Architect (FAA)

Studeerde Bouwkunde aan de TU Delft

beleid moet aanpassen. Waar ze het over eens zijn, is dat er snel een oplossing moet komen, maar idealiter wel een duurzame. Kijkend naar de schaal van het probleem, denk ik dat het systeem moet worden uitgebreid met een aanvullend, flexibel aanbod, passend binnen de wetgeving.”

Dit vergt slimme constructies, weet hij uit ervaring. “We hebben met KAW in de Tilburgse Vogeltjesbuurt in korte tijd extra woningen gebouwd en de hele wijk bovendien verduurzaamd. Het verdichten van een woningcorporatiewijk is dus een serieuze optie voor gemeentes als Katwijk. De besluitvorming kan snel, het is betaalbaar, je vernieuwbouwt binnen de bestaande infrastructuur en niet in de laatste plaats: je integreert vergunninghouders.”

Allianties smeden

Loeffen hoopt vurig dat voor het eind van 2016 containers niet meer worden gezien als oplossing om snel woningen te bouwen. De anderen knikken instemmend, maar hoe nu wel verder? Schoorl is er duidelijk over: “We kunnen alleen succes boeken als we samenwerken. Met gemeenten, projectontwikkelaars, COA en noem maar op.”

Rijksbouwmeester Floris Alkemade sluit zich hier van harte bij aan: “We hebben een prijsvraag uitgezet onder architecten in samenspel met COA, bedoeld om huisvestingsoplossingen te realiseren voor zowel asielzoekers als alle andere mensen die op de wachtlijst staan. Tegelijkertijd is het cruciaal dat we samen met BNA

allianties smeden, op zowel beleids- als bouwniveau. Anders worden al die mooie ideeën nooit werkelijkheid.”

Dat gezegd hebbend, pleit Alkemade voor verbeeldingskracht: “Er staat vijftig miljoen vierkante meter aan lege kantoren, fabrieken en scholen te verpieteren. Met goede wil en creativiteit kunnen we een flink deel van dat potentieel snel verbouwen tot goedkope flexibele woningen. Dat geldt overigens ook voor beschikbare leegstaande Rijksgebouwen: kom vooral met een ‘inclusief’ woonconcept.”

Hij heeft inmiddels diverse gesprekken op ministeries gevoerd over de woningnood. “Vaak is het antwoord dat binnen de bouwregels veel meer mogelijk is dan nu benut wordt. Architecten zijn van harte uitgenodigd om ze creatiever te interpreteren. Denk aan alternatieve manieren van samenwonen, er zijn veel alleenwonenden die hier voor openstaan.”

De Vries en Schoorl hebben op hun beurt BNA breed aangehaakt. De Vries: “Er worden teams opgezet die de broodnodige analyses en ontwerpstudies gaan doen, want er zijn nog nauwelijks bruikbare data of best practices waar het vluchtelingen-huisvesting betreft. Zodra we die hebben gebundeld in een schetsboek, tezamen met de learnings van de huidige #SoB-casussen, kunnen we concretere stappen zetten met gemeentes en woningcorporaties. Praktisch en haalbaar, als een handreiking van de architectuurbranche aan de maatschappij.”

VASTGOEDWAARDE SPIN OFF DANKZIJ ARCHITECTUUR

Rotterdam bewijst dat goede architectuur en stedenbouw bijdraagt aan economische en maatschappelijke meerwaarde. Of preciezer gezegd: vastgoedwaarde en een toestroom van internationale bedrijven, tweeverdieners en toeristen. Reden voor een wandeling door het Central District met wethouder Economie Maarten Struijvenberg over de economische spin off. **Wat leveren gentrificatie, gebiedsontwikkeling en city branding ‘zijn’ stad op?**

In 2015 werd Rotterdam door The Academy of Urbanism in Londen uitgeroepen tot Europese stad van het jaar 2015. The Academy wordt gevormd door meer dan 500 wetenschappers, politici en vakspecialisten uit de hele wereld op het gebied van stedelijke en regionale ontwikkeling. Steven Bee, voorzitter van The Academy: “Rotterdam kenmerkt zich door een jonge, open en tolerante gemeenschap die innovatieve architectuur, stedenbouw en nieuwe businessmodellen omarmt.”

De benoeming staat niet op zichzelf, want niet veel later werd de Rotterdamse binnenstad gekozen tot Beste binnenstad van Nederland. Uit het juryrapport: ‘Rotterdam is na tientallen jaren van wederopbouw nu echt volwassen en piekt met de oplevering van projecten van uitzonderlijk hoog niveau, zoals de Markthal, De Rotterdam en de gebiedsontwikkeling van Rotterdam Central District. Deze prijs heeft Rotterdam vooral te danken aan de consequente (door)ontwikkelingen die de stad de afgelopen jaren heeft doorgemaakt’. Last but not least werd het nieuwe CS gekozen tot Beste Gebouw van het Jaar 2015.

Cambridge Innovation Center

In het verlengde hiervan kan Rotterdam ook bogen op concrete economische spin off. Zo vestigen steeds meer buitenlandse bedrijven zich hier, met als recent wapenfeit de komst van het prestigieuze Amerikaanse

Cambridge Innovation Center (CIC). Voor haar eerste buitenlandse vestiging koos CIC een symbolisch onderkomen uit: het Groot-handelsgebouw aan het Weena, naast het Stationsplein. In dit wederopbouw-icoon (en Rijksmonument) van Maaskant wil CIC de komende vijf jaar rond de 550 innovatieve bedrijven huisvesten, en zo haar internationale netwerk van ondernemers, investeerders en bestaand bedrijfsleven samenbrengen en verder uitbreiden. Tim Rowe, CEO van CIC: “Rotterdam heeft veel potentie. Het is een internationale doorvoerhaven en de thuisbasis van de grootste haven van Europa, met sterke universiteiten in de regio en een ongekende arbeidsethos. Rotterdam staat bovendien voor grote dynamiek.”

Rotterdam innovatiestad

Woorden die klinken als muziek in de oren van wethouder Maarten Struijvenberg: “Uit diverse Europese steden koos CIC voor Rotterdam en daar zijn we bijzonder verguld mee. Als stad erkennen we dat activiteiten op het gebied van innovatie en startup een grote impuls geven aan werkgelegenheid en economische ontwikkeling in Rotterdam. CIC Rotterdam zal deze groei niet alleen faciliteren, maar zal ons ook internationaal op de kaart zetten als ‘innovatiestad’. En niet in de laatste plaats is de ambitie om minstens 1.750 hoogopgeleide arbeidsplaatsen te creëren. Dat is het scenario waar we vijf jaar geleden nog van droomden, maar dat nu werkelijkheid wordt.”

Rotterdam Central District

Met het Groothandelsgebouw koos CIC voor een hotspot in het Rotterdam Central District (RCD), een gebied in het hart van de stad waar zowel starters als multinationals zijn gevestigd en waar ruimte is voor creativiteit, nieuwe ontwikkelingen en door-groeimogelijkheden. De moderne OV-hub met de hogesnelheidslijn en de Randstad-Rail, Rotterdam The Hague Airport en de haven zorgen voor snelle regionale en internationale verbindingen waardoor RCD een toplocatie is voor (inter)nationale kantoren. Struijvenberg: “De centrale ligging en de mix van wonen, werken, reizen en ontspannen, maken van RCD een levendige stadsentree waar Rotterdam en Europa elkaar ontmoeten. Een perfecte vestigingsplaats, niet voor niets worden we steeds vaker gevraagd om buitenlandse CEO's hier rond te leiden.”

Groei op vele fronten

Katendrecht, West-Kruiskade, het Oude Westen: de gentrificatie - de economische opwaardering van buurten - ontpopt zich waar je bij staat. Witte de With was al hip & happening, maar de stad grossiert momenteel in upgrading-hotspots. Deze gebiedsontwikkelingen hebben eraan bijgedragen dat het aantal inwoners in de binnenstad de voorbije vijf jaar is gestegen met tien procent. Andere groeicijfers: negen procent meer horeca in de binnenstad, zestien procent meer hotelgasten, vijftien procent meer

inkomende passagiers op Rotterdam The Hague Airport, en drie procent meer bezoekers van attracties. Minstens zo verguld is Struijvenberg met het feit dat veel starters weer kiezen voor de binnenstad, om precies te zijn: 39.358 mensen in 2015. “De nieuwelingen komen uit de regio, andere delen van Nederland en uit het buitenland. Het grootste deel van hen is in de twintig, de leeftijd dat studenten en starters hun woonplaats kiezen. Hun komst onderstreept dat Rotterdam als aantrekkelijk wordt gezien, als plek waar jonge mensen graag werken en wonen. Een cruciale ontwikkeling, want zij vormen de toekomst van Rotterdam.”

Van wederopbouw naar circulair

Nu doorpakken, is het devies op het stadshuis. Ambitie: Rotterdam nog aantrekkelijker maken voor de creatieve klasse, en tegelijkertijd oplossingen vinden voor de hoge werkloosheid. Struijvenberg: “Belangrijk is dat de stad ‘inclusief’ blijft voor iedereen. De binnenstad als ‘city lounge’ is geslaagd, maar het is zaak dat we de wijken eromheen ook in de vaart der volkeren opstuwten. Daarom helpen we de woningcorporaties bij het verduurzamen van hun woningen.”

Vierde verdieping Groothandelsgebouw. Terwijl een Amerikaanse CIC-medewerkster het programma voor het eerstvolgende Venture Café op een bord schrijft, wijst Struijvenberg naar het door hoge gebouwen gevormde berglandschap. “Onlangs is hier

in de binnenstad het laatste vrije kavel bebouwd. Welbeschouwd kunnen we het wederopbouwhoofdstuk nu definitief sluiten.”

World Expo: No Leftovers

Intussen is een nieuw hoofdstuk in de maak: het naar Rotterdam halen van de World Expo 2025 onder het motto ‘No Leftovers’. Struijvenberg: “De Expo zal in het hart van de stad plaatsvinden en alle paviljoens moeten kunnen worden herbestemd of herontwikkeld. Dat sluit perfect aan op onze ambitie om uit te groeien tot circulaire stad waarin we slimmer en efficiënter omgaan met grondstoffen, energie en afval. In het verlengde hiervan grijpen we de Expo aan om Merwe-Vierhavens te doorontwikkelen tot internationale proeftuin voor innovatieve energievoorziening en watermanagement.”

Aanjager wordt de Climate Campus waar wetenschappers, adviseurs en ingenieursbureaus hun kennis en kunde samenbrengen. Ook komt er een nieuwe brug over de Maas zodat er, stelt Struijvenberg, een ‘Maakstad’ in de stad ontstaat. “De Erasmusbrug en Willemsbrug hebben wat dat betreft bewezen dat ze goed zijn geweest voor de ontwikkeling van de Zuidoever.”

Als blikvanger voor de Expo en Merwe-Vierhavens (M4H) is de Dutch Windwheel van Doepel Strijkers, Meysters and BLOC in de running. “Het zou fantastisch zijn als dit Rotterdams nieuwe architectonische land-

mark wordt. Het belichaamt al onze economische, duurzame en innovatieve ambities.” In het voorjaar beslist het kabinet of het Rotterdam nomineert. Struijvenberg heeft goede hoop. “Rotterdam verdient het. Sinds jaar en dag investeren zowel publieke als private partijen in de ontwikkeling van de stad, omdat ze weten dat het economisch rendement oplevert. Bij de Expo gebeurt hetzelfde: ondernemers en investeerders geloven in het No Leftovers-thema, dat in feite een architectuurthema is. Bovendien wijst onderzoek uit dat we mogen rekenen op minimaal vijftig miljoen bezoekers in zes maanden. Goed voor de Rotterdamse economie, goed voor de transitie naar de circulaire stad.” 🗨

Dutch Windwheel - landmark voor de Expo 2025 en Merwe-Vierhavens

VAN STUDIE NAAR PRAKTIJK

BNA Onderzoek organiseerde in 2014 de ontwerpstudie 'Designing TOD – kansen voor de Zaanccorridor'. Samen met opdrachtgevers en bestuurlijke partijen werkten multidisciplinaire ontwerpteams en TU Delft-studenten aan een verbeeldingsslag voor vijf OV-knooppunten langs de zogenoemde Zaanccorridor. De betrokken architecten grepen het onderzoek aan om hun strategische meerwaarde te tonen, en hun bureau verder te professionaliseren. Voor NUNC Architecten leverde dat vervolgens weer - indirect - een opdracht op. **“Een stationsgebied is altijd in transitie, je ontwerp moet dus plooibaar zijn.”**

JOHAN KROL & STEVEN BRUNSMANN

Eigenaren en directie
Nunc Architecten

Johan studeerde
architectuur aan de
TU Delft en de ETSAB
in Barcelona

Steven studeerde
architectuur aan de TU
Delft en de IT Bandung

Eerste prijs IABR
competitie Open City
– Jakarta

Ontwerpteam
Zaanccorridor
Koog-Zaandijk
– Scenario's aan de Zaan

De Zaanccorridor strekt zich uit, via dertien treinstations, van Amsterdam tot Heerhugowaard. Als vervoersmachine voor forensen wordt de Zaanccorridor al jaren behoorlijk op de proef gesteld, terwijl de komende decennia bovendien een flinke groei van forensenverkeer wordt verwacht.

Integrale aanpak

De BNA ontwerpstudie kwam dus op een goed moment en vond plaats op basis van Transit Oriented Development (TOD), een openbaar vervoer- en ruimtelijke ordeningsconcept waarbij infrastructuur en ruimtelijke inrichting op het vlak van zowel planvorming, financiering en exploitatie geïntegreerd worden aangepakt. De teams werkten samen met de Provincie Noord-Holland, de NS, TU Delft en een aantal gemeenten.

De ontwerpen werkten agenderend: ze inspireerden inwoners, reizigers en bestuurders en gaven richting aan de dialoog en de ideeënvorming. Jutta Hinterleitner van BNA Onderzoek: “Door samen om tafel te gaan zitten, werd duidelijk welke vraagstukken spelen rondom de stations. De studies laten de mogelijkheden zien, maar ze maken ook duidelijk hoe complex het is om stationsgebiedsontwikkeling te realiseren met een veelheid aan partijen. Dan helpt het juist om ontwerpend de mogelijkheden te verkennen en deze met de probleemhouders te bespreken.”

Voortbouwen op analyse

De resultaten leidden bij de Provincie Noord-Holland tot nieuwe gesprekken met ontwikkelaars en beleggers. Ook marktpartijen en eigenaren moesten de handschoen oppakken, stelde BNA-directeur Fred Schoorl tijdens de slotpresentatie van het onderzoek. Dat was niet tegen dovemansoren gezegd, want de NS nodigde in 2014 het Zaanse architectenbureau NUNC uit om mee te tenderen naar de opdracht voor een nieuwe spoorverbouwing bij station Zaandam. “Een mooie klus”, aldus NUNC-architect Steven Brunsmann, “waarbij we ook de kennis goed kunnen benutten die we opgebouwd hebben tijdens ons onderzoek naar station Koog-Zaandijk. In onze visiepresentatie lieten we zien hoe we het station konden transformeren van een knelpunt tot een wervelend knooppunt. Mede dankzij deze aanpak hebben we de opdracht kunnen binnenslepen.”

“De studies laten de mogelijkheden zien, maar ze maken ook duidelijk hoe complex het is om stationsgebiedsontwikkeling te realiseren met een veelheid aan partijen”

Entree met Zaaans karakter

De toerist die op station Zaandam uitstapt, kan in de huidige situatie verward raken: waar ben ik, hoe kom ik in het centrum? Waar bevinden zich de toeristische trekpleisters? De forens moet op zijn beurt dagelijks een aantal hindernissen nemen om naar huis te komen, per fiets of bus. Maar dat gaat in de toekomst radicaal veranderen, stellen Brunsmann en zijn NUNC-partner Johan Krol. De spoorverbouwing in-wording verbindt straks het centrum van Zaandam via een fiets- en voetgangersroute met de westzijde. Krol: “Aan de overbouw komt de nieuwe stationsentree en veel ruimte voor commerciële voorzieningen en horeca. Al met al wordt het een karakteristiek Zaaans gebied.”

Scenario's voor korte en lange termijn

Bij de uitwerking werkt NUNC intensief samen met vijf partijen: NS Stations, gemeente Zaanstad, ProRail, Bureau Spoorbouwmeester en de supervisor van winkelgebied Inverdan (Zaans woord voor ‘afwijkend geplaatst van de bebouwing: meer naar achteren’). De spoorverbouwing sluit naadloos aan op het masterplan van Sjoerd Soeters voor het centrum. Brunsmann: “De door Soeters verhoogde winkelstraat trekken wij als het ware door naar de andere kant van het spoor. Al met al wordt het een karakteristiek Zaaans gebied dat reizigers, winkelpubliek en toeristen bedient.”

Tijdens de ontwerpstudie werkte NUNC samen met NieuwBruut, Artomic en Goudappel Coffeng diverse scenario's uit voor station Koog-Zaandijk en de Zaanccorridor als geheel. Krol: “In ons onderzoek verbinden we strategische vergezichten op de lange termijn met concrete ingrepen op de korte termijn. Belangrijk inzicht tijdens de studie was dat een stationsgebied altijd in transitie is en toekomstige veranderingen moet kunnen opnemen. Ook het verminderen van de barrière van het spoor en de provinciale weg kreeg veel aandacht. Bij onze aanpak voor station Zaandam hebben we deze onderwerpen en strategieën gebundeld tot een plooibaar ontwerp dat zich moeiteloos kan aanpassen aan toekomstige veranderingen in programmering. Zo wordt de ‘brug’ over het spoor bebouwd met Zaanse winkels in aanpasbare houtskeletbouw. In de fietsenstalling kan het aantal fietsparkeerplekken in de toekomst eenvoudig worden verdubbeld, zodat ‘ie kan meegroeien met de verwachte toenemende behoefte.”

Brunsmann schiet tot slot nog een positief effect te binnen van de ontwerpstudie: “Voor onze studie zijn we allerlei betrokken partijen gaan interviewen, van woningbouwverenigingsdirecteuren tot wethouders. Dat leverde veel interessante contacten op. Alleen al daarom zouden we een volgende keer meteen weer meedoen.”

ARCHITECT: SPILROL IN GEBIEDSONTWIKKELING

Paul Chorus is beleidsadviseur van de provincie Noord-Holland. Tot zijn genoegen ziet hij steeds meer ontwerpideeën uit de studie ‘Designing TOD’ ‘landen’. Zo heeft Zaanstad de knooppuntontwikkeling van de stations Koog-Zaandijk en Zaandam-Kogerveld hoog op de agenda gezet, en start Heerhugowaard met het ontwikkelen van een nieuw toekomstperspectief op haar stationsomgeving. Chorus: “Het onderzoek genereerde onder bestuurders vooral enthousiasme en een gevoel van ‘Hé, er is veel mogelijk’. Waar tot dan toe werd gedacht in knelpunten, hebben de ontwerpateliers het denken in kansen gestimuleerd. Onze rol is die van aanjager van processen op gemeentelijk en regionaal niveau. Van woningbouwprogrammering rondom knooppunten tot een betere ontsluiting van toeristische hotspots en natuurgebieden hier in de Zaanstreek. Wij helpen het proces op gang brengen, vanuit het idee dat succesvolle gebiedsontwikkeling staat of valt met het juiste proces met de juiste mensen. Wat dat betreft heeft de ontwerpstudie onderstreept dat architecten een essentiële rol spelen in gebiedsontwikkelingsprocessen, zowel creatief als strategisch.”

BNA ONDERZOEK

BNA Onderzoek is een laboratorium voor slimme ruimtelijke ideeën. BNA Onderzoek brengt architecten, onderzoekers, marktpartijen en overheden samen om na te denken over maatschappelijke vraagstukken. Niet alleen de vraagstukken die nu spelen zoals demografische krimp, verstedelijking en duurzaamheid. We proberen ook te ontdekken waar in de toekomst de slimme, creatieve en verbindende blik van de architect kan helpen maatschappelijke problemen op te lossen.

GROEIMARKT AFRIKA

Het Amsterdamse architectenbureau BKVV (Blok Kats Van Veen) werkt sinds jaar en dag veel in Afrika. De pioniersmentaliteit die ze daar hebben ontwikkeld, bepaalt de mindset waarmee ze architectuur bedrijven. Architect en urban designer Robert van Kats weet dat het kan: missie en marktkansen elkaar laten versterken. **“Je moet een lange adem hebben en geloven in de kracht van de samenwerkingen.”**

Masterplan in Sub-Saharan

ROBERT VAN KATS

Mede-oprichter en -eigenaar partner BKVV Architecten

Chairman DASUDA (Alliance for Sustainable Urban Development in Africa)

Mede-oprichter en -eigenaar Butterfly Housing

Bestuurslid kernteam BNA International

Studeerde architectuur aan de Academie van Bouwkunst te Amsterdam

Werken in Afrika is één groot avontuur, stelt Van Kats, een avontuur dat begon in 2004. Toen maakte hij een rondreis van een half jaar door West-Afrika. Sindsdien is hij permanent onder de indruk van zowel de dynamiek als het hoogstaande niveau van lokale architecten en ontwerpers. “Wij leren meer van hen dan andersom, wel kunnen we waarde toevoegen op het vlak van modern duurzaam bouwen, urban planning en urban design. Met name in de Sub-Saharalanden staat urban design nog in de kinderschoenen. In 2007 zijn we er daadwerkelijk aan de slag gegaan, nadat een lokale architect ons vroeg om mee te ontwerpen aan het masterplan en de gebouwen voor een universiteitscampus in Gabon.”

Kennis en allianties organiseren

Pionieren in Afrika, dat is flexibel en met een open blik mogelijkheden zien en actie ondernemen in continu veranderende omstandigheden, aldus Van Kats. “We zijn bereid ongebaande paden te betreden. Daarnaast is het belangrijk om je te organiseren en de juiste samenwerkingen aan te gaan. Daarom hebben we in 2012 Dasuda opgericht: Dutch Alliance for Sustainable Urban Development in Africa. Dasuda is een koepelorganisatie waarin verschillende experts van bedrijven en kennisinstellingen zijn vertegenwoordigd die relevant zijn voor stedelijke ontwikkeling in Sub-Sahara Afrika. Per project organiseren we de benodigde specialistische kennis en allianties om de boel op gang te brengen en te ontwikkelen. Is er sprake van een financieringstekort, dan stellen we een business case op en gaan we op zoek naar investeerders.”

Pionieren in gebiedsontwikkeling

Zoals bij het Nigeriaanse Lagos Lagoon City, een gebiedsontwikkelingsproject dat recent startte en nu in een stroomversnelling is terechtgekomen. “Ambitie is om de randen van de Lagoon op een andere manier te ontwikkelen tot het nieuwe vitale hart van Lagos. Nu is de stad van de Lagoon afgekeerd en vervuild. Met het lokale Dasuda Lagos Lab werken we samen aan het schoonmaken van de Lagoon, met het ontwikkelingsplan als aanjager. Dat doen we in co-regie met onder meer de Lagos Business School en onze lokale partners op het vlak van management, ontwerp en engineering. De business case is klaar, de eerste financiers zijn ingestapt.”

Het kost bloed, zweet en tranen, erkent hij, maar je krijgt ook er ook heel veel energie van.

Op de bouw locatie van de Mouila University Campus in Gabon, een project met Maissa Architectures en BKVV Architecten

“Dat we aan de weg timmeren in Afrika kan alleen omdat we veel hebben geïnvesteerd in het opzetten van een netwerk dat de hele bouwkolom dekt”

Ontwerp Dasuda / BKVV voor een hotel in Lagos: ook in het hogere segment is ontwerpkracht nodig

“Nigeria is een van 's werelds snelst groeiende economieën, dat zie je terug in Lagos. De stad transformeert waar je bij staat, elk uur komen er 70 inwoners bij. Met het Dasuda Lagos Lab reageren we actief op deze duizelingwekkende schaalvergroting met concrete plannen. Dat geeft een enorme kick.”

Marktverschuiving

Zaak is wel dat Van Kats en collega's zoveel mogelijk daarginds aanwezig zijn. “Collega Remco en ik werken inmiddels ruim eenderde van de tijd in Afrika. Een paar collega's zijn zelfs al verhuisd naar respectievelijk Oost- en Zuid-Afrika. Dat kan ook, omdat we er steeds meer omzet genereren. Vorig jaar draaiden we met BKVV ons beste jaar ooit. Het gros van de omzet realiseren we vooralsnog in Nederland, maar 2016 wordt wat ons betreft een kantelaar. Er lopen meerdere kleine en grote projecten en we hebben veel offertes uitstaan die elk moment kunnen worden geaccordeerd. Als het zo doorgaat, komt in de zeer nabije toekomst de hoofdmoot uit Afrika. Dat kan alleen omdat we heel veel hebben geïnvesteerd in het opzetten van een netwerk dat de hele bouwkolom dekt. We kunnen nagenoeg overal in Afrika snel aan de slag of een team oplijnen voor een project of prijsvraag.”

Sociaal ondernemen

Een belangrijk thema in Dasuda's aanpak is inclusieve woningbouw in leefbare wijken. In het verlengde hiervan participeert BKVV in Butterfly Housing, samen met architect Frederik Groos en managing director Thom Wolf. Van Kats: “Butterfly Housing realiseert betaalbare woningen vanuit vestigingen in Nigeria en Zuid-Afrika. In die landen is te weinig aanbod voor mensen met een laag- en middeninkomen. Dus is het zaak dat je daar, vanuit doelgroepdenken, voorziet in het juiste aanbod, met oog voor comfort, energiezuinigheid en aansprekende architectuur.”

Omdat Afrikaanse overheden vaak over onvoldoende financiële middelen of capaciteit beschikken, ziet Van Kats dat de markt het momenteel overneemt. “Wij dus, samen met onze lokale partners. Zij kennen de mores, bijvoorbeeld waar het gaat om bouwvergunningen en materiaalgebruik, en wij voegen er onze kennis en kunde in sociale woningbouw aan toe. Stedelijke ontwikkelingen in Afrika is een prangend maatschappelijk issue dat schreeuwt om praktische oplossingen. We maken momenteel een boek waarin we onze oplossingen en inzichten bundelen. Sociaal ondernemen, kennis delen en marktkansen benutten gaan zo hand in hand.”

INTERNATIONALISERING

Wilt u over de grens aan de slag? BNA International helpt u graag bij het verkennen van markten en kansen. Ook kunnen we u in contact brengen met BNA-leden die al succesvol actief zijn in het buitenland, en met relevante instanties en kennispartners. Zo organiseren we netwerk-bijeenkomsten, economische missies en matchmaking workshops met uiteenlopende thema's. Bovendien kunt u gebruik maken van onze individuele ledenservice, expert-database, berichten over marktkansen en missies in uw focuslanden, en aankondigingen van seminars en meetings die aansluiten op uw expertise.

Oktober 2016 organiseren we de tweede editie van MakeHappen! Inspiration Day, waarbij internationaal ondernemen centraal staat.

VORMGEVEN AAN DE DIJKEN VAN MORGEN

Niet alleen Nederland maar ook de BV Nederland ligt achter de dijken. Cruciaal dus om deze dijken toekomstbestendig te maken. BNA Onderzoek nodigde zes interdisciplinaire ontwerpteam uit om een studie te doen naar drie belangrijke rivierdijken: de Grebbedijk, de IJsseldijk en de Waaldijk. Architect Johan Blokland en landschapsarchitect Rob Aben pleiten voor een 'Volksdijk'. Verslag ter hoogte van het Dijkmagazijn, Grebbedijk 1. **"De bewoners moeten weer deel uitmaken van het dijkenlandschap."**

JOHAN BLOKLAND

Architect en eigenaar
opZoom Architecten

Architect van de
co-creatie 'Bouw van Jou'
te Deventer

Werkte voorheen als
partner architect bij
Atelier Pro Architecten

Werkte bij de Housing
Association East London
te Zuid Afrika

Studeerde architectuur
aan de TU Delft, faculteit
Bouwkunde

Groeide op aan de Lekdijk

ROB ABEN

Landschapsarchitect en
eigenaar van Rob Aben
Landschapsarchitectuur

Schrijver van o.a.
'De Omsloten tuin' en
'Stromen en Verblijven'

Gastdocent
Onderzoeksmethoden
op Van Hall Larenstein

Werkte voorheen o.m.
bij de dRO Amsterdam
en Stroomman
Landschapsarchitecten

Studeerde landschaps-
architectuur aan de
WUR en stedenbouw en
architectuur aan de TUD

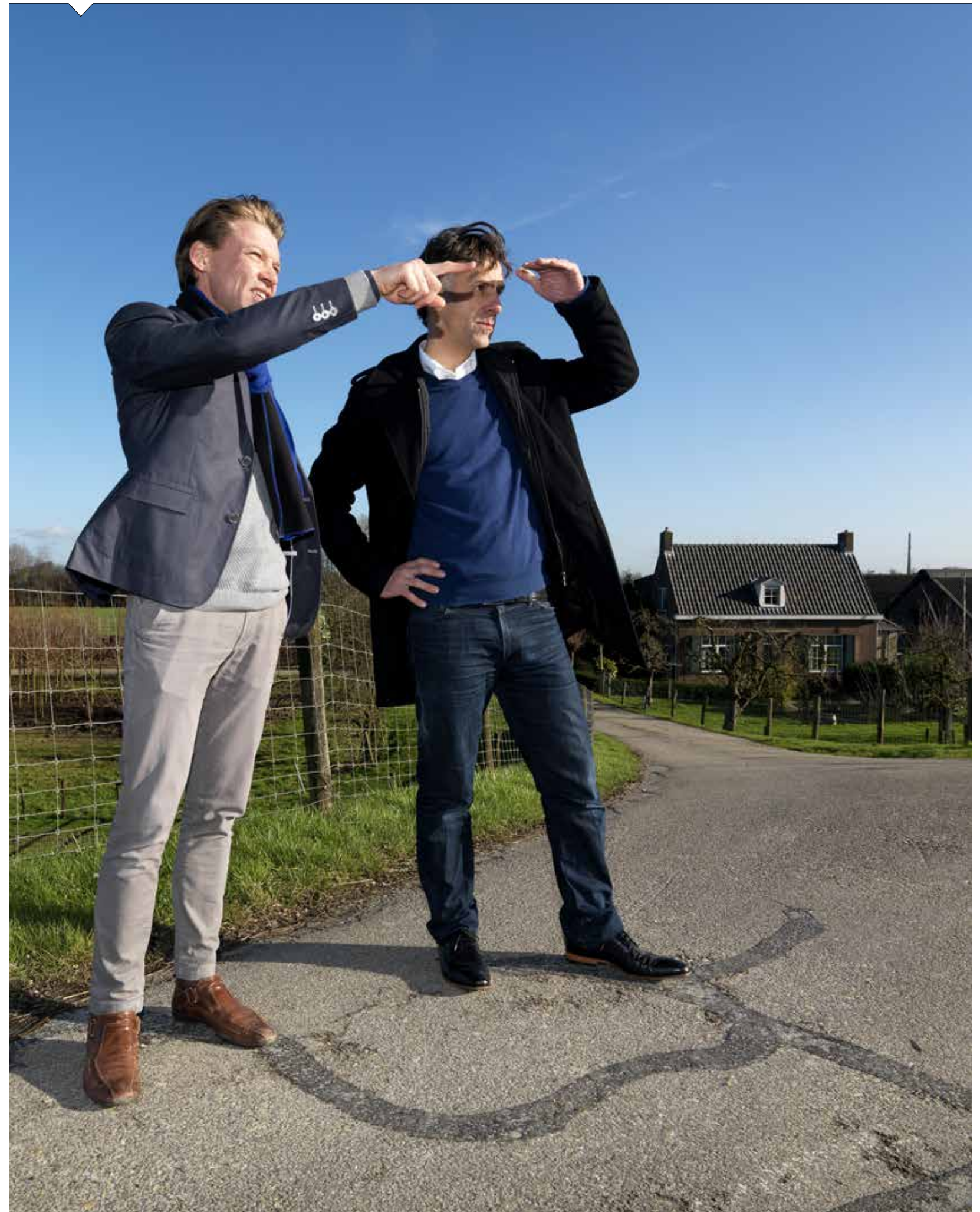
*...en in alle gewesten
wordt de stem van het water
met zijn eeuwige rampen
gevreest en gehoord*

In 'Herinnering aan Holland' vatte Marsman vorige eeuw onze volksangst voor stormvloed en rivieroverstromingen treffend samen. Dat was toen; uit een recent rapport van de OESO blijkt dat Nederlanders zich nauwelijks bewust zijn van overstromingen. Voor Rijkswaterstaat reden om de app 'Overstroom ik?' aan te bieden, waarmee je kunt checken of er in je postcodegebied sprake is van overstromingsgevaar. Wat veel Nederlanders ook niet weten, is dat het Deltafonds, het rijksplotje voor watermanagement, een jaarlijks budget heeft van 1 miljard euro. Daarnaast innen waterschappen, provincies en gemeenten belastingen voor waterbeleid. Een nieuw Nationaal Waterplan moet de komende zes jaar garanderen dat Nederland 'de veiligste delta van de wereld' blijft. De lat ligt hoog: het risico op overstromingen moet 'in alle gewesten' worden teruggebracht naar eens in de honderdduizend jaar. Dijken en waterkeringen worden versterkt, rivieren zullen meer ruimte krijgen.

Verder kijken

Waar het Nationaal Waterplan een tijdspanne heeft van zes jaar, streeft BNA Onderzoek met haar ontwerpstudie naar strategieën voor dijktransitie in de komende eeuw. Tijdens de ontwerpstudie trokken zes interdisciplinaire ontwerpteam - onder leiding van BNA-architecten - samen op met de waterschappen Rivierenland, Vallei & Veluwe en Drents Overijsselse Delta, de provincies Gelderland en Overijssel, het Delta Ontwerpplatform van het ministerie van IenM en de Academie van Bouwkunst Amsterdam. Naast de architecten bestonden de teams uit onder andere water- en dijktechnici, geografen, cultuurhistorici, kunstenaars en wetenschappers.

De uitkomsten werden eind januari bij Alterra, kennisinstituut voor de groene leefomgeving, gepresenteerd op de site deadaptievedijk.nl. Johan Blokland en Rob Aben werken vanuit Arnhem bij respectievelijk opZoom Architecten en Rob Aben Landschapsarchitectuur. De voorbije herfst en winter voerden ze daarnaast de regie over het onderzoek naar de toekomst van de Grebbedijk. Voorafgaand aan de eindpresentatie

spreeken we af bij het Dijkmagazijn, ter hoogte van natuurgebied De Blauwe Kamer. Een symbolische plek: hier staan werktuigen opgeslagen die nodig zijn bij calamiteiten aan de Grebbedijk. Binnen liggen zandzakken en oude werktuigen die in vroeger tijden werden gebruikt voor het dijkonderhoud hier langs de Nederrijn.

Zelforganisatie

Blokland groeide op in Groot-Ammers, aan de Lek. Hij weet dus maar al te goed dat dijken bedoeld zijn om het wassende water tegen te houden. Feit is ook dat de eerste dijken alleen konden ontstaan doordat dorpsgemeenschappen besloten samen te werken. “De eerste democratische bestuursvormen zijn langs onze rivieren ontstaan. De rivierdorpen hadden een gedeelde vijand, dus organiseerden ze samen de aanleg en het onderhoud van dijken. Wat ons betreft komt die gemeenschapszin weer terug, vandaar dat we onze ontwerpstudie de ‘Volksdijk’ hebben gedoopt.”

Aben vindt het een teken aan de wand dat van de 3500 waterschappen in 1850 er nog twintig over zijn. “Op zich snappen we het waarom van die schaalvergroting, maar we denken dat het hoog tijd is voor een tegenbeweging. De regie op afstand is te ver doorgesloten. Het gebruik op de dijken is verkrampd: men wil liefst de dijken zo leeg mogelijk, veiligheid dicteert de dijk en weert divers gebruik.”

Vooraf verdrietig voor de dijkbewoners die nog zijn achtergebleven, zij dragen wel de lasten (dijkverbreding) maar hebben ‘niets’ te zeggen over hun leefomgeving. Dat moet anders, stelt Blokland. Het is tijd voor het versterken en opstarten van nieuwe leefgemeenschappen die zijn verankerd in de dijk. “Ons plan is een pleidooi voor de leefbaarheid van de dijk. In het verlengde hiervan zeggen we: vertrouw op de ontwikkelkracht van de mensen zelf. Vroeger woonde de boer aan of in de dijk, zijn koeien maaiden de uiterwaard en de melkbussen stonden langs de dijk. Die vanzelfsprekende manier

van wonen en werken, het zou mooi zijn als dat weer terugkomt. Nu mag de kweker daar verderop bij wijze van spreken nog geen paaltje in zijn grond slaan.”

Proeftuin

De Grebbedijk als proeftuin voor collectief opdrachtgeverschap - vanuit die ambitie stelden Aben en Blokland hun ‘dream team’ samen:

- Rudolf van Broekhuizen, onderzoeker Rurale Sociologie aan de Wageningen UR
- Sjors de Vries van Ruimtevolk, kennisplatform voor de stedelijke en regionale vraagstukken van morgen
- Erik Kuipers, adviseur landschappen, afvalverwerking en innovatie bij Afvalzorg
- Herman Agricola, onderzoeker bij Alterra (en regiohost Foodvalley)

Het zestel werkte drie speerpunten uit:

1. duurzaam onderhoud, door gerecycleerd afval te benutten voor dijkverbreding
2. verdienmodel door het pachtsysteem te herintroduceren
3. collectieve kracht organiseren

Blokland: “De dijk wordt allereerst binnendijks verstevigd met gewassen bodemassen: dit hergebruik van afvalstoffen in plaats van gebruik van primaire grondstoffen is duurzaam en ook vele malen goedkoper dan het materiaal dat nu wordt gebruikt voor dijkversteviging. Vervolgens ontwikkelen we over deze veilige kerndijk een ‘leeflaag’, die in erfpacht wordt uitgegeven aan particulieren en ondernemers. Zo ontstaat een verdienmodel, net als vroeger, maar nu ten bate van de dijk en haar gebruikers. Er zijn

Dijkmagazijn wordt dijkmeesterhuis

genoeg ondernemers die producten uit de Foodvalley via de Rijn willen distribueren, geef hen de ruimte rondom de haven van Wageningen en er ontstaat handel.”

De regisserende Dijkmeester

Aben: “Het Dijkmagazijn vernieuwbouwen we tot Dijkmeesterhuis, van hieruit registreert de Dijkmeester de transformatie van de lege dijk naar de volksdijk. Hier wordt ook onder zijn voorzitterschap vergaderd met alle betrokkenen: bewoners, ondernemers, de lokale overheid en andere stakeholders.”

Belangrijk is dat er zo weinig mogelijk regels komen, meent Blokland: “Draag de verantwoordelijkheid over aan de locals en je zult zien dat er constructieve gemeenschapszin ontstaat. Daar zijn inmiddels zoveel mooie voorbeelden van, neem alleen al Almere Oosterveld, waar geen stedenbouwkundig plan speelt en de bewoners hun eigen leefomgeving vormgeven. Op eenzelfde manier kan de Grebbedijk weer een levendige volksdijk worden, en een economische motor bovendien.”

DIJKENSTUDIES: WAARDEVOLLE INPUT VOOR DELTAPLAN

Adrienne van der Sar, plaatsvervangend directeur Staf Deltacommissaris, was expert-pannellid tijdens de slotpresentatie van het BNA Onderzoek naar de adaptieve dijk. De Staf Deltacommissaris voert sinds 2010 de regie over het Delta-programma, waar jaarlijks het Deltaplan uit voortvloeit. Op Prinsjesdag wordt het Deltaplan 2017 ter verantwoording aangeboden aan de Tweede Kamer. Doel van het plan is simpel, stelt Van der Sar: “Droge voeten houden door nu maatregelen te nemen voor straks.” Wat dat betreft zijn de BNA-ontwerpstudies bijzonder waardevol. “Niet alleen omdat ze hun ‘studieobjecten’ in de tijd en ruimte plaatsen met betrekking tot dijkversterking en rivierverruiming, maar vooral

omdat ze verder kijken dan het veiligheidsaspect. Bij de Grebbedijk-studie komt dat mooi tot uiting: dat team schetst een ‘verblijfdijk’ in optima forma. En een van de IJsseldijk-studies ging op een creatieve manier uit van het Building with Nature-principe, door sedimentatie te benutten om stuifdijken te vormen, die weer de IJsseldijk versterken.”

PRAKTIJKLAB VOOR SLIMME RUIMTELIJKE IDEEËN

BNA kijkt graag verder dan het beleid van de overheidsdepartementen die over ruimtelijke ordening gaan. Jutta Hinterleitner van BNA Onderzoek: “We zijn een praktijklab voor slimme ruimtelijke ideeën. Daarin brengen we architecten, onderzoekers, marktpartijen en overheden samen om ontwerpstudies te doen naar maatschappelijke vraagstukken. Waardenvrij

en onafhankelijk, maar wel praktijkgericht, zodat ze kunnen worden vertaald naar concrete strategieën. In het geval van de adaptieve dijken gaat het om een complexe infrastructurele en landschappelijke opgave. Door nieuwe scenario's te visualiseren worden mogelijke toekomst bespreekbaar voor overheden en bewoners. Helemaal mooi als de studies vervolgens ook worden toegevoegd aan lokale en ruimtelijke agenda's. Onze lobby is daar dan ook op gefocused.” www.deadaptievediijk.nl

Architectenbureau Hoogte Twee werd in 2015 genomineerd voor Gebouw van het Jaar. Rijst de vraag: **welk effect genereert een nominatie?**

Woonhuis IT staat in het ruige Deventer Havenkwartier, als een uit knalrode gevels opgetrokken statement, te pronken tussen nondescripte bedrijfspanden en loodsden. De bewoners - een moeder en haar twee puberzonen - zijn opgetogen over hun stoere onderkomen, met privéruimte-op-maat voor alledrie. Hulde ook voor het feit dat Hoogte Twee binnen het krappe bouwbudget was gebleven. Het juryrapport: 'Het gesprek met de opdrachtgever aangaan, doorvragen en -schetsen, om latente behoeften boven te krijgen: het is een rol van de architect die naar de mening van de jury (te) vaak onderbelicht blijft, maar hier met verve is vervuld.'

Keurmerk

Lovende woorden, en eervol ook om te zijn genomineerd, maar levert het ook nog wat concreets op? Peter Groot van Hoogte Twee: "Geen soortgelijke opdracht vooralsnog, wel attentiewaarde, onder meer in lokale en regionale kranten. Daar waren we content mee, want onze focus ligt op regionale opdrachten. Maar belangrijker nog was dat

we de nominatie als een soort keurmerk op onze site konden zetten - als bewijs van onderscheidend vermogen, erkend door professionals. Tijdens kennismakingsgesprekken krijgen we vaak vragen over onze aanpak voor dit huis."

Op naar de volgende nominatie

Groot en collega's besloten Woonhuis IT in te zenden toen ze de criteria lazen voor de categorie Particuliere Woonbeleving. "We zeiden tegen elkaar: dit gaat over ons huis. Onze opdrachtgever was ook blij met de nominatie, omdat die voor haar bevestigde dat ze het juiste bureau had gekozen." De nominatie smaakt naar meer: Hoogte Twee legt momenteel

de laatste hand aan de Nimbuswoontoren, dat tegenover CS Nijmegen één van de hoogste gebouwen van de regio staat te wezen. Een landmark in optima forma, ook al omdat de woontoren - gebouwd in opdracht van woningcorporatie Talis - bovenop een stuwwal staat. Groot: "In 2017 doen we weer mee aan Beste Gebouw van het Jaar, in de categorie Identiteit & Icoonwaarde. Worden we genomineerd, dan zou dat een mooie beloning zijn voor Talis. Zij maken hiermee immers betaalbare huurwoningen mogelijk in hartje Nijmegen, met kwaliteit van leven op hoog niveau."

De BNA Beste Gebouw van het Jaar editie 2016 ging eind januari van start met Hanneke Groenteman als voorzitter. Een zeskoppige jury (1 voorzitter, 2 opdrachtgevers, 3 architecten) beoordeelt de gebouwen in de categorieën Identiteit & Icoonwaarde, Leefbaarheid & Sociale Cohesie, Stimulerende Omgevingen en Particuliere Woonbeleving. De prijs wordt uitgereikt op 19 mei 2016.

www.gebouwvanhetjaar.nl

Startende architect, opgelet

Bent u minder dan twee jaar geleden opgericht, word dan nu BNA-lid en ontvang een starterskorting van 70% in het eerste jaar lidmaatschap en 40% in het tweede jaar.

BNA-lid, opgelet

Maak een bevriend architect BNA-lid en ontvang allebei maar liefst 50% korting op een cursus van BNA Academie naar keus. Kijk, daar wordt u allebei een stuk wijzer van.

Let op: deze actie geldt tot eind 2016.

Waarom BNA-lid worden?

Als bureau-lid profiteert u niet alleen van alle praktische diensten, publicaties, regelingen en model-overeenkomsten van de BNA; u draagt tevens bij aan de ontwikkeling van het vakgebied en de belangenbehartiging van de beroepsgroep. U maakt zich daarmee sterk voor de kwaliteit van uw vak, toont zich maatschappelijk betrokken, en treedt uw opdrachtgevers professioneel tegemoet. De 1.200 bureaus van de BNA vormen samen een sterk netwerk dat waardevolle contacten kan voortbrengen en dat - mét uw stem - genoeg draagkracht vormt voor het uit-onderhandelen van een goede CAO.

Dit krijgt u als lid:

- ➔ Toegang tot Online advies, het besloten deel van de BNA-site met vakinhoudelijke informatie;
- ➔ Opname van uw naam, profiel en webadres in de online BNA-database;
- ➔ Gebruik van het predikaat BNA achter uw bureaunaam en het BNA ERKEND BUREAU-logo in uw publicaties;
- ➔ Praktijkgerichte trainingen tegen voordelig tarief;
- ➔ Inspirerende lokale, regionale en landelijke bijeenkomsten;
- ➔ Aanzienlijke korting op onder meer verzekeringen en kantoorartikelen.

BNA CONTACT

BNA
BRANCHEVERENIGING
NEDERLANDSE
ARCHITECTENBUREAUS

Jollemanhof 14
1019 GW Amsterdam
Postbus 19606
1000 GP Amsterdam
0031 (0)20 555 36 66
bna@bna.nl
bna.nl

MAAK KENNIS MET DE OPLEIDINGEN EN CURSUSSEN

Mirjam Hoveijn
mhoveijn@bna.nl
0031 (0)20 555 36 40

KIJK NAAR ACTUELE EN TOEKOMSTIGE ONTWERPSTUDIES

Jutta Hinterleitner
jhinterleitner@bna.nl
0031 (0)20 555 36 40

KOM MEER TE WETEN OVER INTERNATIONAAL ONDERNEMEN

Mathias Lehner
mlehner@bna.nl
0031 (0)6 2938 9113

COLOFON

Tekst & redactie: Saskia Dijkstra
Fotografie: Aatjan Renders
Basisontwerp: Robin Uleman
Vormgeving: Erikenik
Lithografie: Bas Kocken
Drukwerk:
NPN Drukkers